

Slovenski dom

Štev. 202

V Ljubljani, sobota, 4. septembra 1937

Leto II.

Italijanski pogoji za Predvsem priznanje Abesinije sodelovanje na Sredozemskem morju

Rim, 4. septembra. Z ozirom na vesti francoskega tiska, da bosta Anglija in Francija sklicali ob zasedanju Sveta ZN v Zenevi sestanek sredozemskih držav, ki naj bi se tam posvetovali o zavarovanju plovbe na Sredozemlju, pišejo italijanski listi, da Italija ne misli priti v Zenevo in se ne bo udeležila nobenega sestanka, ki bi ga kdorkoli sklical izven Zveze narodov. Za svojo udeležbo pri pogajanjih v okviru Zveze narodov pa stavi Italija štiri pogoje:

1. Zveza narodov mora rešiti abesinsko vprašanje in priznati italijansko zasedbo ter oblast.
2. Sestanek sredozemskih držav mora biti uradno pripravljen, zdaj pa bi šlo samo za nekaj zasebnih razgovor, ki ga želi Francija.
3. Taka konferenca bi morala biti organizirana tako, da ne bi motila dela v odboru za neumesavanje. V sedanjih razmerah pa si ni moči misliti drugega kakor to.
4. Konferenco je treba sklicati takoj, ko bo po mišljenju vseh držav čas ugoden za to. Francija bi si ne mogla izbrati bolj neugodnega trenutka, kakor je sedanj.

Italijanski tisk poudarja, da Italija ne more iti na sestanek, ki ga nekatere države prirejejo z ostjo proti Italiji. Italija je največja sila na Sredozemskem morju in zato ne more o sredozemskih vprašanjih odločati nihče brez nje ali pa celo proti njej.

Z ozirom na angleške ukrepe za zavarovanje plovbe na Sredozemlju so Italijani prepričani, da bo Anglija še preden pristane na kako konferenco, zavrnila vsa sumničenja, ki dolže Italijo zaradi napadov na angleške ladje. Anglija želi, da se Italija za vsako ceno udeležijo tega sestanka. Franciji pa ni do tega, marveč hoče, da bi bili pri teh razgovorih zastopani prevsem tudi Sovjetska Rusija in valencijska vlada, ki obe obtožujeta Italijo zaradi podmorniških napadov. Anglija pa ni za to.

London, 4. septembra. AA. DNB: Listi obširno pišejo o sklepih vlade za zaščito plovbe v Sredozemskem morju. Listi posebno poudarjajo, da se bo v sredo vršila seja ministrskega sveta. Menijo, da bo predsednik vlade prekinil svoj dopust na Skotskem in prišel na sejo. Na sejo vlade bodo prišli vsi ministri razen Duffa Coopeja, ki križari s svojo jachto po Sredozemskem morju.

O konferenci sredozemskih držav v Zenevi pišejo listi, da bodo nanjo povabljeni samo tiste države, ki so zastopane v Zenevi, to so Velika Britanija, Francija, Turčija, Jugoslavija, Grčija in mogoče tudi Egipt. Valencijska vlada iz razumljivih razlogov ne bo mogla biti zastopana na konferenci. Povdarjajo pa tudi, da bo Italija tudi zastopana na konferenci, če se bo udeležila zasedanja sveta Zveze narodov. Iz Rima poročajo, da je Italija na to že pristala.

Diplomatski sodrugnik »Daily Telegraph« piše, da bo Francija v Zenevi predlagala skupno akcijo vseh tujih vojniških ladij proti piratskim podmornicam in vojnim ladjam v Sredozemskem morju.

Po Mussolinijevi izjavi, da ne bo trpel boljše vize v Sredozemskem morju, bosta Anglija in Francija skupno povdarili, da ne bosta trpeli piratstva v Sredozemlju.

V Zenevi se bodo začele seje najbrž med 12. in 13. septembrom. Eden bo odpotoval v Zenevo v četrtek. Ni verjetno, da bi Francija še pred začetkom pogajanj v Zenevi odprla svojo mejo prostovoljcem.

»Daily Herald« piše, da so angleške vojne ladje dobile povelje, da naj takoj potopijo tujo podmornico, ki bi jih hotela napasti.

London, 4. septembra. AA. Havas: Uradno izjavljajo, da bo Anglija na ženevski konferenci predložila mnogo predlogov. Ti predlogi se bodo posebno nanašali na sodelovanje sredozemskega vojnega brodograja, ki naj skupno štiti trgovske parnike.

London, 4. septembra. AA. DNB: »Press Association« poroča, da bo Velika Britanija na konferenci sredozemskih držav predložila več važnih zahtev, ki jih sedaj že izdeluje v zunanjem ministertvu. Velika Britanija pripisuje tej konferenci zelo velik pomen.

Slovenski časnikarji bodo v torek ob 12. opoldne položili venec pred spomenik Valentina Vodnika, izdajatelja prvega slovenskega časnika »Ljubljanskih novic«, katerih 140letnico obhajamo to leto.

Najbrž bo Velika Britanija predlagala sodelovanje vseh brodograja držav, ki bodo zastopane na konferenci.

Posebno pozornost pa pripisujejo navzočnosti italijanskega delegata na tej konferenci. Govore, da bi Francija ne bila več tako nejevoljna, če bi italijanski zastopnik prišel v Zenevo.

Eden se bo konference udeležil osebno na čelu angleške delegacije. Italijo bi zastopal grof Ciano in oba zunanja ministra bosta tako imela dovolj prilike za izmenno misli — in sicer se neuradno — o odnosih med Italijo in Anglijo.

Rim, 4. septembra. AA. Havas: Francoski načrt, da naj se v Zenevi sestane sredozemska konferenca, je naletela v Rimu na zelo slab sprejem. Uradni krogi še niso izrazili svojega mnenja. Vendar pa v Italiji menijo, da ta predlog pomeni vojno napoved fašizmu. Fašistični krogi namreč izjavljajo, da bi sredozemska konferenca bila tedaj, ko Italija v Zenevi nima svojih zastopnikov in bi bila torej obsodba fašistične Italije izrečena, ne da bi bil zaslišen »obtožbenec«.

Ta prvi vtis je nekoliko popravila vest, da je Anglija sprejela vabilo na konferenco in zato misli

italijanska vlada, da ne bi odbila vabila na konferenco.

Italija ne bo sodelovala?

London, 4. septembra. AA. Se zmeraj ne vedo, če bo Italija zastopana na tej konferenci. Svoči so govorili, da bo italijanska vlada povabljena na konferenco, vendar pa še ni točno znano, če je bilo vabilo v Rim že odposlano. Izve se, da Italija ne misli poslati svoje delegacije na zasedanje Zveze narodov v Zenevo. Zato je težko že sedaj reči, ali bo Italija prišla na konferenco v Zenevo.

Pariz, 4. septembra. AA. DNB: Zaradi ustalitve cene žitu je skočila cena kruhu. Od 5. septembra stane kruh 2.60 fr. kg.

London, 4. septembra. AA. DNB: »Evening Standard« je sredi objavil članek Winstona Churchilla pod naslovom: »Ranjeni zmaji«. Churchill in Sovjetska Rusija praktično lahko vsilili Japonski svoje nazore. Kar pa se tiče zapletov v Evropi, pa pravi Churchill, da je Evropa zaradi dogodkov piše v članku, da bi samo združene Anglija, USA in Dalinim vzhodu pridobila na času in da bi tako lahko prišlo do soglasnosti in skupne obrambe.

Mussolini potuje konec septembra v Nemčijo

Sestanek dveh diktatorjev

Berlin, 4. septembra. o. Uradno poročilo naznanja, da bo predsednik italijanske vlade Benito Mussolini obiskal nemškega državnega kancelerja Hitlerja v drugi polovici septembra. Do obiska je prišlo na osebno Hitlerjevo povabilo. Sestanek med obema državnikoma naj pokaže, da sta obe silni revolucionarni gibanji v Evropi ideološko zvezani in se izpopolnjujeta. Tako fašizem kakor narodni socializem hočeta preosnovati svoj narod do dna in dvigniti svoji državi na višino, katera jima pripada. Poročilo ne navaja natančnega dneva za Mussolinijev prihod in tudi ne vsebuje podrobnega sporeda za ta obisk.

Rim, 4. septembra. o. Italijanski tisk prinaša uradno poročilo nemške vlade, da bo predsednik vlade Mussolini obiskal Nemčijo v drugi polovici septembra na povabilo kancelerja Hitlerja. Po mnenju italijanskih listov se bosta Mussolini in Hitler sestala 25. septembra v Hitlerjevi vili pri Berchtesgavenu. Prva javna manifestacija ob tem obisku bo v Münchenu, od koder bosta državnika odpotovala v Berlin. Italijansko časopisje ne poudarja dejne sorodnosti fašističnega in hitlerjevskega gibanja, marveč pravi samo, da je Mussolinijev obisk vrnitev Hitlerjevega potovanja v Benetke leta 1933.

Zadnja španska vladna trdnjava obkoljena

Hendaye, 4. septembra. o. Po zadnjih vesteh je trdnjava Gijon, ki predstavlja zadnjo utrjeno postojanko vladnih čet na španskem severu, docela obkoljena. Na morju križari pred pristaniščem nacionalistična bojna ladja »Almirante Cervera« z manjšimi edinicami, po kopnem pa prodirajo proti Gijonu nacionalistične čete z vso naglico. Vse važnejše ceste v daljni okolici mesta so že v njihovih rokah. Nacionalistični oddelki prodirajo v treh skupinah in ne nateje nikjer na kak poseben odpor.

Na stotine žrtev tajfuna

London, 4. septembra. AA. DNB: Po vesteh iz Hongkonga je včerajšnji tajfun zahteval mnogo več žrtev, kot pa se je to prvotno mislilo. V samem Tajfu Marueta znaša število mrtvih okoli 200. Dosedaj še ni znano, koliko ribičev je utonilo.

Vihar je nek obrežni parnik zanesel proti angleški križarki »Suffolk« in nato še proti rušilcu »Dechesu«. Parnik je trčil ob obe vojni ladji, ki sta precej poškodovani.

V Hongkongu leži še nad 100 trupel, ki jih še niso mogli razpoznati. Tisoči begajo po ulicah in iščejo trupa svojcev ali pa prijateljev. Verjetno je silen val morja več sto ljudi potegnil v morje, kjer so utonili.

Slovesnost na Rakeku odložena

Ljubljana, 4. sept.

Z Rakeka nam poročajo pred zaključkom lista, da za jutri napovedane slavnosti odprtja spomenika kralju Aleksandru zaradi nepredvidenih zadržkov ne bo. Slovesnost je odložena na nedoločen čas.

Pač pa nam istočasno sporoča Zveza za tujski promet, da bo izlet v Postojno kljub temu izveden v celoti, kakor je bilo objavljeno v časopisih. Zadnji čas za prijave je do danes opoldne.

Obstreljevala Futung, kjer so Kitajci dajali signale svojim ljudem na kopnem o gibanju japonskih ladij. Nekako ob istem času se je večjemu japonskemu transportu japonskih čet posrečilo prodreti do japonskega konzulata; tam so se izkrcali in začele s podporo nekega japonskega rušilca obstreljevati poslopja na drugem bregu reke Vangpo.

Sovjetska letala prihajajo

Tokio, 4. septembra. AA. (Stefani) Po trditvah agencije Domej je prispelo v Sanghaj 62 sovjetskih letal, po poročilih »Hosijac« pa 30 letal v pokrajino Sansi in sicer čez zunanjo Mongolijo. V Nanking se je pripeljal 20 sovjetskih strokovnjakov za tanke. General Levin, vojaški odposlanec sovjetske Rusije v Sanghaju, je dodan generalnemu štabu kitajske armade.

Po poročilu iste agencije je vlada sklenila izdati za kritje naknadnih kreditov za vojsko za 2 milijardi 22.700.000 jenov državnih bonov. Celotni dosedanjí stroški kitajsko-japonske vojne dosega 2.566 milijonov jenov.

Vesti 4. septembra

Požar je skušal zanetiti v francoskem poslanstvu v Varšavi jud Diamont, in sicer v oddelku za potne liste. Škoda je velika, ker je zgorelo nekaj dragocenih preprog.

Češkoslovaški poslanik v Lizboni dr. Flieder je pred dvema dnevmi dopotoval v St. Jean de Luz. Ta mali kraj bo, kakor kaže, postal letovišče pregnanih diplomatov.

100 milijonov frankov za znanstvene nagrade delom iz socialnega gospodarstva je poklonil švedski industrijalec Wenegreen.

Angleška kraljeva dvojica bo letos pozimi odpotovala v Indijo. Potovanje bo trajalo tri mesece in bodo v kratkem objavili spored zanj.

Predsednik francoske vlade Chaumetps je včeraj sprejel predsednika naše narodne skupščine Stefana Čirčiča.

Sedem velikih kmetij je uničil požar v holandski vasi Stapsorstu. Zanetili so ga otroci pri igri z vžigalicami.

Masarykovo zdravstveno stanje se je izboljšalo. Bolnik je včeraj prišel k zavesti. Vest o izboljšanju so po vsem Češkem sprejeli z velikim veseljem.

Voditelja poljske ljudske stranke, prof. Kota, ki ga je dala vlada pred kratkim zapreti, so zdaj izpustili.

Madžarski kraljevi namestnik Horthy je iz Švice dopotoval v Italijo. Nekaj dni bo ostal na Comskem jezeru. 10. septembra pa bo čez Avstrijo odšel na Madžarsko.

Stanje angleškega poslanika v Nankingu, ki so ga pred tednom dni težko ranili Japonci, se naglo boljša.

Večje število Judov je angleška policija prišla po palestinskih mestih zaradi neredov in atentatov v zadnjem času.

Prvi veliki nemški manevri po svetovni vojni se bodo v kratkem začeli. Pri njih bo sodelovala vsa kopna vojska, mornarica, letalstvo in motorizirani oddelki. Manevre bo vodil vojni minister maršal Blomberg.

Bivšega tajnika pri odboru ruske komunistične stranke Vasiljeva so z osumljeni njegovimi somišljeniki obsodili na smrt, češ, da so pripadali neki protidržavni skupini.

Vesti o odložitvi prihodnjih olimpijskih iger, ki jih mora prirediti Japonska, so neutemeljene. Predsednik japonskega olimpijskega odbora je izjavil časnikarjem, da vojna ne bo niti malo zavrla priprav za olimpijske igre.

Mussolini bo posredoval med Hitlerjem in katoliško Cerkvijo ob svojem obisku v Nemčiji. Tako pišejo angleški listi.

Tajfun v Hongkongu je zahteval ogromno človeških žrtev. Razdejanje viharja se je pridružilo še povenjen. Voda je uničila vse tiste mestne predele, ki leže ob vodi.

Največ letal v USA so zadnje leto kupile Argentina, Kitajska in Japonska. Skupno so letalske tovarne v Združenih državah prodale v prvih šestih mesecih letos za 17 in pol milijona dolarjev letal ter motorjev.

Francosko odposlanstvo za zasedanje ZN bo vodil predsednik vlade Chaumetps. Z njim potujejo še zunanji minister Delbos, predsednik poslanske zbornice Herriot in Paul Boncour.

Pri komunističnih nemirih v alžirskem mestu Meknes, ki še vedno trajajo, je bilo do zdaj ubitih 25 domačinov in 16 francoskih vojakov. Veliko število domačinov je vojaštvo prišlo, ker so skušali ropati. Pri nemirih so oplenili ves trg in razbili vse judovske trgovine.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je odplul s svojo jachto na daljše ribarjenje po ameriških obalnih vodah.

Veliki italijanski čezmornik »Conte Verde« je nasel na pesku pred Hongkongom. Do zdaj ga niso mogli še rešiti.

Prijazen sprejem angleškega brodograja v Benetkah in svečanosti, ki so jih Italijani priredili angleški bojni mornarici ob tej priliki, je vzbudil odobravanje v vsej angleški javnosti.

Tabor v Zagorju ob Savi

Kmečki tabor bo v nedeljo 5. t. m. v Zagorju ob Savi za ves litjski okraj. Zbirališče ob 8 zjutraj pred cerkvijo. Pridite zato vsi že z jutranjimi vlakli! Maša bo na prostem. Po naši govore naši voditelji. Društveni prapori in kroji, pridite vsi! Tombola je vsled tehničnih ovir preložena na poznejši čas. Zato bo namesto nje »ribolov« s krasnimi dobitki in telovadni nastop. Po večernicah ob 3 nastop »Slovenskih fantov«, zato pridite vsi telovadci. Vaja za nastop bo ob pol 2.

Vabimo najviljudneje, ker je za vse preskrbljeno. Pridite vsi, ki kolikaj morete! Na svidenje na taboru!

Bitka, kakršne Šangaj še ni doživel

Sanghaj, 4. sept. AA. (Reuter). Včeraj se je razvila bitka, kakršne Sanghaj še ni doživel. Granate so padale vsepovsod okoli japonske admiralske ladje, toda ladje same niso zadele. Druge granate so zadele japonski konzulat in ranile dva konzularna redarja, nekega japonskega časnikarja in nekega japonskega obiskovalca. Japonski generalni konzul in osebje konzulata niso marali zapustiti poslopja.

Japonske ladje, ki so zasidrane v vojnem okolišču, so odplule po reki navzgor, da se pridružijo ladji »Izumoc«. Japonski rušilci obstreljujejo kitajske postojanke. Kitajske granate padajo sistematično v japonski del tuje koncesije. Vsi tuji opazovalci so si edini v tem, da so današnji boji zmedli japonski ofenzivni načrt na polotoku Vusungu in ga zakasnili.

Med japonskimi ladjami in kitajskimi baterijami je prišlo do srditega dvoboja. Dve kitajski granati sta zadeli japonski konzulat. Ves putunski okraj so japonski topovi razdeljali.

Japonska admiralska ladja »Izumoc« je začela streljati in se je pridružila topniškemu dvoboju med kitajskim in japonskim topništvom. Ladja je

Naročajte Slovenski dom!

Laška „JNS“ česna o nezrelih mladeničih

Nekaj dejstev iz gospodarjenja prejšnjega občinskega odbora, da se osveži spomin

Laško, 3. septembra.

Nacionalna mladina našega okraja se čuti silno užaljeno in je na naš dopis v »Slovenskem domu« odgovorila z uvodnikom v zadnji celjski »Novi dobič«, ki je plod nezrelih možgan neizkušenega mladega »nacionalista«.

Mladi gospodiči, ali se ne sramujete, ko v svoji nezrelosti hočete naši javnosti prikazati pošteno slovensko kmečko mladino kot »apatično maso, za samostojno življenje nesposobnih ljudi«, ki »pod vplivom starokopitnih staršev in sugestivno duhovščine« nočejo sprejeti našega odrešitelja evangelija liberalne ideologije, ki je zavedla človeško družbo v idejni in materialni kaos, iz katerega bo mogoča rešitev samo z brezštevili žrtvami.

Ne dotikajte se naše kmečke mladine! Nimate pravice in tudi ne zmožnosti, da bi ji vsilili pogrešno in škodljivo ideologijo, ki jo je naš narod po pretežni večini že pred vojno odklonil. Največji močje našega naroda so izšli iz kmečkih domov. Slovenska kmečka mati in slovenski duhovnik sta jim vcepila v dušo in srce vero, ljubezen in spoštovanje do svojega malega, uboga naroda, ki so ga tuji liberalni krogi hoteli potujčiti. Samo malo se ozrite nazaj in zgodovino našega naroda vam bo odprla oči. Ugotovili boste, da se je prav v trgu in mestih naše dežele ugnedilo in razpaslo nemurstvo, medtem ko je kmečka vas ostala zvesta slovenskemu narodu. Tam, kjer je učil in deloval slovenski duhovnik, je ljudstvo ostalo slovensko, to je zgodovinska resnica, zato ne zaletavajte se v našo duhovščino, ki je tudi vas učila drugače, kot pa delate. Roke proč od slovenske kmečke mladine, ki je nikoli ne boste videli v vaših vrstah!

Res je, da ste pridobili nekaj članov tudi v M. G. občini in tudi v nekaterih drugih krajih našega okraja, pozabili ste pa napisati kdo in kaj so. Pobrskajte nekoliko po aktih kazenskega odreda sodišča in potem si čestitajte na pridobitvi. Pregovor, ki je še vedno v veljavi, pravi: »Povej mi s kom hodiš in povem ti kdo si«.

Neutemeljeni očitki

ki ste jih napisali v celjski tiskini, da je pisec volilnih letakov še vedno brez službe, ne razburjajo nikogar, pač pa je čudno to, da se vam, ki ste imeli 16 let vso oblast v svojih rokah, ni posrečilo spraviti v službo vsaj nekaterih izmed celega štaba polovcev, ki se žalostno sprehajajo po laških ulicah brez posla. V vsem času ste samo enemu preskrbeli delo z razprodajanjem »Nove dobe« in še to pod današnjim režimom.

Kdo skrbi za higijeno JNS

Pisec »Nove dobe« opisuje žalostno stanje stranišč blivše cementarne v Marijagradcu in dela odgovornega za vse laški obč. odbor. Resnica pa je, da je tako stanje v tej koloniji že celo desetletje, pa prej gospodje niso ničesar videli. Mi vemo, da je za to odgovoren lastnik kolonije.

Gradbena navdušenost in regulacijski načrt

Na dolgo in široko se je razpisal dopisnik po-deželskega lističa in stalno se joče zaradi regulacijskega načrta mesta, ki je vzrok, da g. Henke ni prišel do zidave nove palače, kakor je želel. Gospodje, ali ne veste, kdo je dal delati omenjeni regulacijski načrt? Kako, da se niste spomnili na nujno potrebno palačo z množico tujskih sob prej? Ali niste skozi 16 let imeli v svojih rokah vse aude? Kako to, da se vam šele sedaj smilijo nezaposleni delavci, ko pa ste jih včasih tako radi imeli za protidržavne elemente? Tudi dopisniku »Delavske politike« priporočamo malo več previdnosti in mu svetujemo, naj prej stvari dožene in potem šele piše, kajti neresnica je tudi socialistom ogabna. Moderat je takrat čez pot hodi, kadar dežuje. Ste nas razumeli?

Da bo vsem posestnikom stavbnih parcel v našem mestu slika jasnejša, jim nudimo tukaj nekaj pojasnil:

Na redni seji obč. odbora dne 25. oktobra 1933 je glasom sejnega zapisnika (točke 4., odst. 4.) tedanji g. župan dr. Roš omenil kot eno glavnih nalog občinske uprave tudi izdelavo prepotrebne regulacijskega načrta.

Na drugi redni odb. seji dne 27. nov. 1933 je pod točko 4. dnevnega reda zabeleženo, da se je za izdelavo načrta ponudil inž. Savšek iz Celja. Ponudbo se je izročilo gradbenemu odseku, katoremu se je obenem naročilo, da do prihodnje redne seje izda predlog Gradbenega pravilnika in predlog za oddajo regulacijskega načrta v izdelavo.

Na 11. redni seji obč. odbora dne 15. nov. 1935 se je razpravljalo o ponovni ponudbi g. inž. Savškega in se je sklenilo, naj se gradbeni odsek do-

končno pogodi s ponudnikom glede višine cene za izdelavo regulacijskega načrta.

Na 12. redni odborovi seji dne 28. febr. 1936 se je pod točko 6. dnevnega reda sprejela med gradbenim odsekom in g. inž. Savškom sklenjena pogodba za izdelavo reg. načrta za ceno 27.000 din.

Načrt naj bo glasom pogodbe izgotovljen do 1940 leta. Iz navedenih uradnih sejnih zapisnikov je razvidno:

1. Da je regulacijski načrt oddal v delo prejšnji občinski odbor z g. dr. Rošem na čelu.

2. Da se ta regulacijski načrt izdeluje po smernicah, katere je dal in določil gradbeni odsek ter potrdil občinski odbor pod vodstvom dr. Roša.

Svetovni časnikarji v Ljubljani

Ljubljana, 4. septembra.

Včeraj popoldne so se v Ljubljano iz Dalmacije pripeljali s posebnim vlakom predstavniki vseh glavnih svetovnih časopisnih agencij, ki so bili na svojem kongresu v Dubrovniku. V Ljubljani so jih sprejeli ljubljanski časnikarji najprej na postaji, potem pa posebej na velesajmu, kjer jih je pozdravil tudi ravnatelj dr. Dular v francosčini, dopisnik Presbira g. Zobe v imenu bana dr. Natlačenca, slednji pa tudi mestni župan dr. Adlešič.

Gostje, ki jih je skupaj okrog 60 ter potujejo večinoma v družbi svojih žena, so si potem v spremstvu domačih časnikarjev ogledali najznačilnejše posebnosti novinarske razstave. Slednji pa so se vsi časnikarji zbrali v Belokranjski kleti na velesajmu, kjer je bil gostom na čast prirejen skromen, pristno kranjski prigrizek, med katerim je spregovoril tudi ravnatelj poljske agencije PAT iz Varšave, g. Lebićki.

Medtem so se bili vrnili z Brda, kjer so bili v avdicni pri knezu namestniku, tudi predsednik italijanskega Stefanija g. Morgagni, podpredsednik angleškega Reuterja g. Muray, podpredsednik francoskega Havasa g. Meynot, predsednik nemškega DNB g. Meier, izmed jugoslovanskih časnikarjev pa predstojnik Avale g. Petrovič.

Pred odhodom na vlak so si gostje ogledali še paviljon Jugoslovanske tiskarne, kjer jim je bil tolmač naš glavni urednik g. Mirko Javornik. Naša uprava je gostom poklonila tudi po en izvod naših listov.

Okrog 3 popoldne so se gostje s posebnim vlakom odpeljali dalje na Bled, kjer jim danes v Zdraviliškem domu priredi ban dravske banovine dr. Natlačenca avelan banket. Goste bodo ostali na Bledu tudi še čez nedeljo ter bodo verjetno sprejeli tudi na dvoru. Ogledali si bodo tudi beneško noč, ki jo na predvečer kraljevega rojstnega dne pripravljajo Blejčani.

Zopet nesreča v kamnolomu

Zagorje, 3. septembra.

Zadnji čas se pogosto dogajajo nesreče v bližnjih različnih kamnolomih. Poročali smo že o žrtvah, ki so jih podsele plasti kamena in peska ter so jih morali nevarno poškodovane prepeljati v bolnišnico. Danes pa se je v železniškem kamnolomu zopet pripetila podobna nesreča. Tam se je čisto nepričakovano sesula skalnata plast na delavca Irška Ivana iz Polenika. Iršek je dobil pri tem hude notranje poškodbe ter so ga brž odvedli v ljubljansko bolnišnico.

Pogostne nesreče, ki jih zadnje čase doživljamo po kamnolomih in v Zagorju sploh, nam dajejo povod, da o tem resneje razmišljamo. Treba bo pač poskrbeti, da se popravijo varnostne naprave, ob nevarnejših stenah bo treba zaradi tolikih nesreč postaviti stražo vsaj ob dnevih, ko se te stene razstreljujejo.

JUTRI VSI NA PLANINSKO SLAVJE V KAMNISKI BISTRICI!

Ljubljana, 4. septembra.

Včeraj smo podrobneje poročali o začetku kongresa jugoslovanskih kirurgov, ki so se zbrali v Ljubljani pod pokroviteljstvom bana dr. Natlačenca v dvorani univerze, kjer jih je pozdravil in uvedel kongres predsednik naše slovenske skupine jugoslovanskih kirurgov, g. dr. Lavrič.

Popoldne je kongres pričel z delom. Svoj referat je prebral najprej sloveči prof. dr. Saltykov, ki smo že včeraj o njem navedli vse stopnje njegovega uspešnega zdravstvenega delovanja. Pre-

datelj se je zlasti podrobno pečal s posameznimi organi v trebušni votlini in njeni okolici ter opisoval vnetje trebušne mrene, ki nastopa po leri ali supturi teh organov. Za svoja izbrana razlaganja je bil deležen toplega priznanja.

Nato je predaval ljubljanski kirurg dr. Lavrič, znan strokovnjak svoje stroke, učence prof. Budisavljeviča, ki je po študijah v Parizu in v Pragi služboval po raznih mestih, slednji pa je bil imenovan za primarija v Mariboru, od kod pa je leta 1933 prišel v ljubljansko bolnišnico kot predstojnik II. kirurškega oddelka, kjer še zdaj deluje splošno in od vseh priznan. Razen odličnih njegovih zdravniških sposobnosti je dr. Lavrič znan tudi po svojih temeljnih strokovnih člankih; je dopisni član nemškega kirurškega društva ter častni član bolgarskega in češkega kirurškega društva. Znan je tudi kot vnet organizator svojega stanu, kot tak predseduje že od vsega začetka ljubljanski skupini kirurškega društva. Tudi njegovo predavanje je med prisotnimi vzbudilo mnogo pozornosti in splošno prijetje.

Slednjič je včeraj popoldne govoril tudi prof. dr. Zalokar, upravnik ženske bolnišnice v Ljubljani. Zasluga prof. Zalokarja je, da se je pri nas uvedlo klinično delo na polju ginekologije in porodništva. Kot odlični pedagog je dr. Zalokar izučil že mnoge odlične mlade zdravnike, tudi naše babice ga poznajo kot dobrega učitelja in svetovalca. Prof. dr. Zalokar je do vojne deloval na Dunaju, leta 1919 pa je bil imenovan za prof. babiške šole, obenem pa je postal primarij ginekološkega oddelka splošne bolnišnice v Ljubljani. — Ob ustanovitvi ženske bolnišnice v Ljubljani je bil njej postavljen na čelo, po njegovih navodilih je bila bolnišnica urejena, pod njegovim vodstvom se zdaj zadovoljivo uspeva. S svojimi izjavami na kirurškem kongresu je vzbudil živo pozornost svojih kolegov.

Razgovora o podanih temah so se udeleževali mnogi odlični domači in tuji zdravniki, zvečer pa so se udeleženci kongresa zbrali k slavnostni večerji v Kazini. Na večerjo je prišel tudi podban g. dr. Majcen, mestni župan dr. Adlešič, prof. Šerko kot zastopnik rektorja dr. Samec, dr. Meršol in dr. Matko kot predsednika zdravniškega društva in zdravniške zbornice v Ljubljani ter mnogi drugi odlični gostje.

Med večerjo je g. predsednik dr. Lavrič sporočil, da so bili za častne člane jugoslovanskega kirurškega društva izvoljeni prof. dr. Gerulanoš iz Aten, prof. dr. Janu iz Bukarešte ter prof. dr. Kostlyvija iz Prage, za dopisnega člana pa prof. dr. Mikulo iz Bratislave.

Danes popoldne se kongres nadaljuje.

V ponedeljek, dne 6. septembra 1937 se obhaja rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. kot državni praznik. Na vseh državnih uradih, kakor tudi na zgradbah upravljavno-pravnega značaja morajo biti razbošene državne zastave. Pozivam pa tudi vse ljubljanske meščane, da okrasijo svoje hiše z državnimi zastavami in tako izpolnijo svojo domovinsko in državljansko dolžnost. — Predsednik mestne občine: dr. Adlešič Juro s. r.

3. Da sedanji občinski odbor ne zadene nobena krivda, ako bo kdo po tem načrtu kakorkoli oškodovan.

4. Da bo sedanji občinski odbor lahko dal svoje pripombe k temu reg. načrtu šele tedaj, ko bo isti idejno gotov ter predložen tako občinskemu odboru, kakor tudi vsem občanom na vpogled.

5. Da sedanji občinski odbor tudi ne more pospešiti dela na regulacijskem načrtu, ker je prejšnji občinski odbor sklenil 4 letno pogodbo.

6. Da naj se gospod dopisnik drugič obrne na ljudi, ki so njemu najbližji, sedanji občinski odbor pa naj pusti v miru, sicer bomo prihodnje posvetili nekoliko v temo okrog vodovoda, kar bo marsikomu zelo neljublo.

Dolge mesece smo prenašali mirno vse vaše napade, šele ko je gospoda prešla vse meje dostojnosti, smo se oglasili. Da po naših odgovorih marsikoga glava boli, radi verjamemo. Izjavljamo pa, da je za nas s tem debata končana, če pa se napadi ponove, potem, gospodje, bomo tudi mi zopet na razpolago.

Celjske novice

Celje, 3. septembra.

Plačevanje pobotniške takse od službenih prejemkov. Finančna direkcija v Ljubljani je opozorila davčne uprave in oddelke finančne kontrole na plačevanje pobotniške takse na službene prejemke s sledečo okrožnico: Da odslej o obsegu takse obveznosti po 2. odstavku pripombe 1 k tarifni postavki 33 taksega zakona ne bo več dvoma, se opozarja, da je Državni svet v ponovnih primerih odločil, da je treba to takso plačevati v vseh primerih, kjer obstoji v izplačilu pismena konstatacija. Kot taka zadostuje tudi vknjižba (in sicer tudi sumarna) v blagajniški knjigi, v knjižici o uslužbenem davku itd., kriterij pa, katere osebe spadajo pod to takso dolžnost, je pokojninsko zavarovanje. Vsi uslužbenici torej, ki so podvrženi pokojninskemu zavarovanju, morajo ob gornjih pogojih tudi plačevati 1/2 % tako po prip. 1 t. p. 33. Ker smatra finančna direkcija, da je vprašanje takse dolžnosti sedaj zadosti pojasnjeno, se odsele noben taksi obvezanec ne bo mogel več izgovarjati, da mu je obstoječe odnose obsege te takse obveznosti neznan. Kazensko postopanje bo torej treba odsele v pogledu teh prestopkov brezpogojno izvesti.

Izobesite zastave! Mestno poglavarstvo v Celju razglašča: V ponedeljek, dne 6. septembra 1937 praznuje Nj. Vel. kralj Peter II. svoj rojstni dan. Prebivalstvo mesta Celja se vabi, da ta dan okraši svoja poslopja z državnimi zastavami.

Na Smrekovec bo jutri, v nedeljo, dopoldne poleg planinske kočje na prostem sv. mjaša za izletnike in planince. Sodelovala bo šostanjska godba. Planinci vljudno vabljani!

Za naše brezposelne. Na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II., v ponedeljek, priredi g. Lečnik Anton, urar v Celju, 60 brezposelnim kosilo v hotelu Hubertus. Nakaznice za kosila se dobe v trgovini na Glavnem trgu. G. Lečniku se v imenu brezposelnih najlepše zahvaljujemo.

Zanimivosti z velesajma

Ljubljana, 3. sept.

Pristno velesajmsko vrvenje se je začelo šele včeraj, drugi dan velesajma. Na vseh ulicah po Ljubljani se pozna, da je v mestu več ljudi kakor sicer. Po velesajmu pa je zlasti zvečer tako veselje, da o kakrzi krizi kmalu ne bomo hoteli več slisati. Ljudje, ki hodijo ogledovat na velesajem razne posebne razstave, se zelo radi za delj časa ustavljajo v paviljonu, kjer je prirejena posebno

zanimiva misijonska rastava

z naslovom »Indija«. Po svoji pestrosti zasluži ta del na velesajmu, da si ga ogleda sleherni obiskovalec. V dobri polovici paviljona je po stenah in na posebnih nastavkih nameščenih toliko lepih slik, zanimivih diagramov, živih in ponuženih reliefov, da vsega človek ne more ogledati ob enem

Blagoslovitev novega mostu na Beričevem

Dol, 4. septembra.

Jutri bo končno blagoslovljen in uradno predan prometu nov železobetonski most čez Bistrico v Beričevem. S tem bo slovesno zapečatena dolga letna borba domačinov za ta most. Pod prejšnjim režimom naša prizadevanja za nov most niso mogla roditi uspehov, ker so tisti, ki jim je bila poverjena skrb za take stvari, imeli dovolj drugih opravkov, za most pa nikoli ni bilo časa ne volje. Tudi so naši beričevski veljaki dolgo zagovarjali zgradbo novega lesenega mostu, dočim so domačini z vso odločnostjo zahtevali železobetonski most, ki je trajnejši. Z lesenimi mostovi smo imeli že v preteklosti žalostne skušnje, saj so se na njem neprestano dogajale nesreče in zmcrom so morali most popravljati.

Pod takimi razmerami je bil v proračunu za leta 1934-35 prvič določen znesek 25.000 din za nov — lesen most. Toda odbornik cestnega odbora g. Oražem iz Most se je v seji dne 4. decembra 1935 tako toplo zavzel za zgradbo železobetonskega mostu ter predlog zagovarjal tako stvarno, da je bila končno le zavržena misel o lesenem mostu. Tako je bilo sledeče leto določen za železobetonski most še 130.000 din. Most je potem Stavbna družba iz Ljubljane začela graditi lansko leto.

Novi most je 6,50 metrov širok, okrog 30 metrov dolg ter ves tlakovat z kamenitimi kockami. Obenem z novim mostom je bila na obeh straneh mostu zadostno zraavnana tudi cesta. Novemu mostu bo jutri kumoval ravnatelj Jugoslovanske tiskarne g. Čeč, ki ima z drugimi odličnimi ljudmi tudi mnogo zaslug, da se je most vendarle zgradil tak, kakor bo jutri v splošno zadovoljstvo domačinov slovesno blagoslovljen.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 4. septembra. Prosvetni minister Dobrivoj Stošević je odobril s svojim ukazom, da se za šolsko leto 1937-38 odpre na belgradskem moškem učilišču prvi letnik za učence madžarske narodnosti, ki so naši državljani. Ti učenci se bodo v madžarščini učili vseh onih predmetov, ki jih bodo potem predavali na madžarskih manjšinskih šolah. V nacionalnem jeziku pa se bodo učili predmetov nacionalne jeziku.

Belgrad, 4. septembra. m. Iz Šabca poročajo, da je imel tamkaj znani poslanec JRZ pravoslavni duhovnik Marko Ružičić, ki je v razpravi o konkordatu na vehementen način branil konkordat, zelo uspešno zborovanje JRZ, na katerem je bila sprejeta resolucija, ki se z njo delo kraljevske vlade v vsem odobrava.

Knjaževac, 4. septembra. m. Iz blagajne davčne uprave v Surljugu pri Knjaževcu je na nepojasnjen način izginilo 100.000 din gotovine. Policija je najprej prišla blagajnika Krstića, vendar ga je izpustila, ker je položil kaveje v znesku sto tisoč dinarjev. V zvezi z izginotjem 100.000 din pa je bil aretiran tudi davčni upravitelj Radurovič.

samem obisku. Za nas, ki si svojo domovino predstavljamo kot nekaj velikega, je nekaj posebnega, ko na tej misijonski razstavi ugotovimo, da živi v veliki Indiji čez 300 milijonov ljudi, med katerimi je zgolj 6 milijonov ali dobra 2 odstotka kristjanov. Ostalo prebivalstvo se deli največ na hinduiste, katerih je v Indiji 240 milijonov ali 67 odstotkov vsega prebivalstva. Muslimanov je v Indiji 78 milijonov ali 22 odstotkov, budistov 2 milijona ali 4 %. — Po poklicih je 68 % prebivalstva poljedelevec, ribičev in gozdarjev, z rudarstvom in z industrijo se peča 10 % ljudi, v trgovini in obrti je zaposlenih 7 %, pri domačem delu 8 %, v prostih poklicih pa zgolj pol odstotka ljudi.

Koj ob vhodu paviljona sta dve ogromni karti, ki nam prikazujeta daljino, nam tako malo znano Indijo. Z zastavicami so zaznamenovane misijonske postaje, kjer delujejo tudi slovenski misijonarji. Središče tega sveta je Kalkuta z 1.300.000 prebivalci, celotno ozemlje, na katerem deluje slovenska misijonska postaja v Bengaliji, pa meri skoraj toliko, kot naša Slovenija. Središče naših misijonarjev je Bošanti, od koder se misijonarji vozijo s čolni po Gangesu do svojih postaj, skozi močvirja in pragozde hodijo ure in ure do svojih vernikov, ki so jih že pridobili za Kristusa. V Ragapurju deluje misijonar Stanko Podržaj iz Ljubljane, okrog postaje je kakih 30 večjih indijskih vasi, ki so na razstavi prikazane dovolj nazorno, da moremo o njih utrditi svojo sodbo. V Morapurju deluje misijonar Demšar, ki ga tudi poznamo po njegovi gorečnosti in vnemi za pridobivanje k veri Kristusovo.

V paviljonu Jugoslovanske tiskarne, ki smo ga bili že omenili včeraj, občudujemo obiskovalci zlasti velikanski

Razvoj Jugoslovanske tiskarne

ki je predločen tako živo in prepričljivo, da upravičeno vzbuja splošno pozornost. Na dveh velikih, okusnih slikah, ki visita na levi steni paviljona, vidimo, kako se je naša tiskarna razvijala od vsega svojega začetka. Iz skromnih začetkov leta 1896, ko je imela le 32 uslužbencev, je že leta 1906 imela 36 uslužbencev; zlasti močan porast dela pa je tiskarna zaznamovala sledeče desetletje ter je leta 1916 imela že 98 uslužbencev, 10 let pozneje, leta 1926, pa celo že 196 uslužbencev. Lani pa je Jugoslovanska tiskarna zaposlovala že 241 ljudi. Te številke potrjuje tudi slika male ekromne prve tiskarne iz leta 1896, zgoraj pa slika današnje velike, moderne stavbe naše tiskarne.

Enako poučen je tudi ostali del lega paviljona. V slikah je predloženo gledalcu, kako danes Jugoslovanska tiskarna tiska skupaj 32 najrazličnejših časopisov in revij. V zadnjih 10 letih je tiskarna porabila samo rotacijskega papirja za časopise toliko, da bi ga lahko sedemkrat ovili okrog ekvatorja, t. j. 320.000 km. Vsako leto predela Jugoslovanska tiskarna okrog 100 vagonov papirja v časopise, knjige, tiskovine in prospekte. O ogromnosti dela v tiskarni govore tudi številke, ki pripovedujejo o porabljeni barvi v tiskarni. Samo rotacijski stroji porabijo letno 10.000 kg barv, razen tega pa rabi tiskarna tudi 10.000 kg drugih barv leno.

Bili bi seveda krivični, če ne bi omenili tudi drugih delov na velesajmu, ki dobivajo vsak dan več obiskovalcev. Naj posebej omenimo

pohištvo šentjurskih mizarjev

ki itak na vsaki velesajmski prireditvi zavzema najodličnejše mesto med razstavljenim blagom. Letos je izredno lepo pohištvo postavila na velesajem tiskarna Erman & Arhar iz St. Vida. Pozornost vzbujata zlasti posebno okusno izdelana lovska soba s pohištvo, ki je v celoti izdelana v lovskem slogu. Vsi stoli imajo v hrbtu vdolane glave posameznih živali in divjačine, prav tako tudi drugi deli pohištva nosijo posebno oznako iz lovskega življenja.

Beneška noč na Bledu

Blejsko jezero in Bled bosta za kraljev rojstni dan razkošno razsvetljena

Ljubljana, 3. septembra.

Tujev letos sicer na Bledu doslej še ni toliko, kolikor bi jih blejski hotelirji radi imeli, toda sezona je vendarle dovolj živahna. Te dni pridejo iz Nemčije na Bled tri večje skupine izletnikov, skupaj okrog 200 ljudi, ki bodo na Bledu ostali delj časa. Objavljenih je letos iz Nemčije še 60 avtomobilistov, ki pridejo po Evropi krožno avtomobilsko vožnjo, pa se bodo za nekaj dni ustavili tudi na Bledu. Podoba je tedaj, da bo dotok tujec tudi v septembru še dovolj živahen ter se sezona na Bledu ne bo končala tako kmalu.

Na Bledu je bila vse polje na počitnicah dolga vrsta diplomatov iz raznih držav, mnogi izmed njih so se zmcrom na Bledu ter ne morejo prehaliti lepote kraja in okolice. Po blejskih cestah srečujemo dnevno številne diplomatske avtomobile, ves Bled je postal čez sezono eno samo središče politikov in diplomatov.

Blejčani se pripravljajo z veliko vnemo na rojstni dan našega mladega kralja, ki že več tednov prebiva med nami v Suvoboru na počitnicah. V nedeljo zvečer bo v ta patriotični namen prirejena na Bledu beneška noč. Jezero se bo spremeniilo v živo morje luči, vsi objezerski hoteli bodo svoja poslopja spremenili v eno samo svetlobo, tako da bo ves Bled sijajno razsvetljen. Vsi čolnarji že vse dni skrbno pripravljajo svoje čolne, s katerimi bodo skupno z vseh strani hkratu odprnili na jezero, vsi pa kar teknujejo, kdo bo lepše okrasil ter z lampijonski opremil svoje čolne. —

Liubljana danes

Koledar

Danes, sobota, 4. septembra: Rozalija.

Nedelja, 5. septembra: Lovrenc.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyr-seva cesta 41; mr. Trnkoczy, ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

TEL. 27-30

SILOGA

Premiera enega izmed zadnjih filmov velike pokojne filmske igralke JEAN HARLOW

Spijonka Suzi

Soigralski: Franchot Tone, Gari Grant, Benita Hume

Pri vseh predstavah nastopa čudežni fenomen Madame Elisabeth.

TEL. 21-24

MATICA

Premiera!

GUSTAV FRÖHLICH in LIDA BAAROVA v družabnem veličinu polnem dramatičnih zapletljivosti.

Ure izkušnje

Sodelujejo: Harald Paulsen, Theodor Loos in drugi.

TEL. 22-21

UNION

Film iz življenja petrolejskih podjetnikov

Nemogoča žena

V gl. vlogah Gustav Fröhlich, Dorothea Wieck

Predstave danes ob 16., 19.16 in 21.15 uri

Predstave jutri ob 16., 17., 19. in 21. uri

Ljubljansko gledališče

OPERA

Začetek ob 20. uri

4. septembra, sobota: »Pod to goro zeleno...« Opera. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.
5. septembra, nedelja: »Ero z onega sveta. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.
6. septembra, ponedeljek: Zaprto.

Poseben dogodek v našem glasbenem življenju bo pomenila predstava Mascagnijeve opere »Cavalerie rusticana«, ki jo bodo izvajali prvič pred poslojem Glasbene Matice v torek 7. t. m. zvečer. Ta enodejanska opera v verističnem slogu, spada radi svoje zgoščenosti dejanja in markantne glasbe, med najučinkovitejša dela glasbene literature.

Premiera Parmove opere »Caritine Amacone« bo v soboto 11. t. m. Libreto je izpopolnila in predelala ga. Vera Danilova, ki je opero tudi zrezirala. Dirigent Anton Balatka, član bruske opere, je dal popularnim Parmovim melodijam sodobno, bogato instrumentacijo ter tako pripomogel delu do svežosti, ki bo upravičevala uprizaritev po današnjih zahtevah. Originalna inscenacija, novi kostumi in efektni baletni bodo dali delu bleščeč zunanji okvir.

Zensko zborovanje na Mali Loki. Dne 8. septembra t. l. se vrši ob 10 dopoldne na banov. kmet. gosp. šoli v Mali Loki redni občni zbor Zveze absolutnih kmetijsko-gospodinskih sol. Poleg tega občnega zbora bo zborovanje za vse kmečke žene in dekleta iz Dolenjskega. — Članice ZAKGS imajo za zborovanje dovoljeno četrtinsko vožnjo, ki traja od 6-11. septembra. Na odhodni postaji kupite polovico karto do Velike Lake in obrazec K. Vozovnice na postaji ne oddajate. Obrazec K pa morate na zborovanju dati žigosati. Vsaka udeleženka, ki se hoče poslužiti četrtinske vožnje, mora imeti člansko izkaznico Zveze, ker le na podlagi te dobi na odhodni postaji vozovnico in legitimacijo. Pridite v čim večjem številu!

Koncert v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. so organizirali učiteljski abiturienti. Vse koncertno občinstvo opozarjamo na ta koncert, ki bo v ponedeljek 6. septembra ob 20.30 v dvorani božigradske osnovne šole (nasproti Stadionu). Sodelujejo: godalni kvartet učiteljskih abiturientov, ki je gotovo edinstven v državi in se bo prvič predstavil javnosti; pevski sketlet; konservatoristka gđ. Polajnar Malica, sopranistka, bo zapela arijo iz opere »Rusalka«. Na violini — solo — bo igral g. Papler Albert, G. Gregorin Miro, član akademškega zbora, bo zapel dve pesmi: Prekovo: Res deklica ti me ljubiš in Schumannovo: Dva grenadirja.

Dne 5. septembra na predvečer rojstva Nj. Vel. kralja Petra II. priredi Zdraviliška komisija na Bledu slavnostno povorko in iluminacijo čolnov na jezeru. Povorka krene od pristanišča do kralj. dvorca Svoboda. Zdraviliška komisija vljudo vabi k tej svečanosti!

Sempetersko prosvetno društvo poziva vse svoje člane in prijatelje, da se polnostevno udeležijo vseh slovesnosti prosvetnega tabora v Mostah. Pokazimo vsi vzajemnost, zato naj nihče ne izostane! Torej vsi na tabor v Moste!

Razstava Bratovščine sv. Rešnjega Telesa. V dvorani škofijske palače bo v nedeljo, 5. t. m., do četrtka, 9. t. m., razstava cerkvenih paramentov, ki jih je oskrbel Bratovščina sv. Rešnjega Telesa za uhožne cerkve ljubljanske škofije, oziroma tudi za misijonske kraje. Odprta bo vsak dan od 8 do 12 dopoldne in od 2 do 6 popoldne. Vsemu občinstvu, zlasti onim, ki se zanimajo za cerkveno umetnost, moramo obisk razstave prav toplo priporočiti.

Sola Glasbene Matice ljubljanske sprejema tudi še nadalje priprave starih in novih gojenec za vse glasbene predmete, ki se poučujejo na zavodu. Prijavitelj se je v pisarni Glasbene Matice v Gosposveti ulici 8-1. V torek, dne 7. septembra, je zadnji dan za vpis na ljubljanski drž. konservatorij. Ravnateljstvo opozarja vse one, ki namenjajo obiskovati glasbeni zavod v nastopajočem šolskem letu, da se pravočasno javijo. **Glasbena Matica ljubljanska** se je na pobudo režiserja g. Cirila Debeveca odločila, da otvori v letošnjem šolskem letu na svojem zavodu jezikovni tečaj za praktično vaje iz slovenskega književnega jezika. Tvarina tečaja bo obsegala teoretični in praktični del. V teoretičnem delu se bo gojila tehnika govora, pravilno dihanje, tvorba glasu in glasov, v praktičnem pa se bodo vršile besedne vaje iz slovenske izvirne beletristike in prevedene dramske literature. Tečaj bo vodil režiser Ciril Debevec, ki uživa sloves enega naših najboljših odskih govornikov. Ponek bo v skupinah največ do 15 poslušalcev v enem tečaju, trajal pa bo po skupno dve uri na teden. Prispevek znaša 40 din mesečno, prijase sprejema pisarna Glasbene Matice.

Jutri prosvetni tabor v Mostah

Dravi ob 20 »Miklova Zala«.

Jutri ob 8 sprejem gostov v ljudskem domu, nato sprevod po Zaloški, Društveni, Ciglarjevi in Pokopalski cesti na taborni prostor, kjer bo sveta maša z govorom preč. g. Janka Cegnarja. Po sveti maši zborovanje. Govorila bosta g. France Kremžar in g. dr. Basaj.

Popoldne po litanijah telovadni nastop. Vstopnice za »Miklovo Zalo« se dobe danes od 14 dalje na igriškem prostoru. Prireditelji, bodite točno ob 17 na svojem mestu!

Gospodarske razmere med Slovenci v luči novinarske razstave na velesejmu

Ljubljana, 3. septembra.

V paviljonu novinarske razstave, kjer je postavljena tudi tiskarna, je tudi danes bilo nezmanjšano zanimanje za tiskanje »Ljubljanskih Novic«. Ob stavnih strojih ter ob uredništvu tega znamenitega časopisa, ki med Slovenci dosega nima primere, ker bo pač njegova doba izhajanja tako kratka, kakor tako kratka doslej ni bila nobenega drugega slovenskega časopisa. »Ljubljanske Novice« bodo namreč izhajale le za časa novinarske razstave. Prav zaradi tega in zaradi posebnih novic, ki jih ta časopis o velesejmu prinaša, ljudje »Ljubljanske Novice« sleherni dan radi kupujejo. List ima seveda tudi svojo upravo v islem paviljonu. List prodajajo po velesejmu posebni kolporterji, ki so list v svoji iznajdljivosti krstili tudi v »Ljubljanske nogavice«. Tiskanje lista v paviljonu sicer ne gre tako od rok, kakor smo vsi pričakovali, vendar pa je za obiskovalce razstave zelo poučno, ko gledajo vsaj del stavnega stroja, ki tako spretno opravlja mehanično svoje delo. Za večino ljudi je to gledanje posebnost, ki je doslej niso imeli še prilike videti. Zato je stalna gneča okrog strojev pač razumljiva; ljudem se tu odkriva skrivnost postanka dnevnika, ki je danes tako razširen med Slovenci, da ga skoraj ni človeka med nami, ki bi ne bil stalen čitatelj vsaj enega dnevnika.

Razvoj in pomen časopisnih oglasov

V tem paviljonu je tudi ponazorjeno delo časopisnih uprav ter stvaren učinek časopisnega oglasa. Cel oglasni oddelček tega paviljona je s posebnostjo ločen od ostalega paviljona. Ta stena je vsa prepleljena z izrezanimi glavami »Slovenca«, »Domoljuba«, »Slovenskega doma« in drugih slovenskih časopisov, zlasti dnevnikov. Iz dveh svinečnih valjev, ki predstavljata točno in pristno stran časopisa, kakor jo je treba vložiti v rotacijski stroj, da časopis nastane v potrebni množini izvodov, izhajajo iz rezane glave ter izrezki malih in drugih časopisnih oglasov. Bolj živo pač ni bilo mogoče predložiti smisel in pomen časopisnih oglasov.

Slovenski časopisi so poleg novic od vsega početka posredovali ljudem tudi različne kupčije. Oglasi v časopisih so bili prva leta izhajanja pri nas malo znani in še manj upoštevani. Le počasi je raslo prepričanje, da je časopis edina učinkovita prilika za upoštevanja vredno reklamo. Novinarska razstava nam ta razvoj oglasov med Slovenci zelo spretno ponazorjuje. Pri zanimivih grafikih se zelo radi ustavljajo naši gospodarstveniki, trgovci in obrtniki, ki prav ob primerjavi števila oglasov v letih blagostanja in potem v letih krize lahko vidijo in spoznavaajo, da je časopis s svojimi oglasi točen barometer vsakokratnega narodnega gospodarstva.

Kakšen mora biti oglas?

Moderna reklama mora biti seveda prirejena tako, da je za inserenta uspešna, za bravca in za kupca vabljliva, za oba pa učinkovita. Z drugo besedo: oglas mora biti pravilno sestavljen, spretno in živo prirejen, da bralcu pade takoj v oči, da sam od sebe začne misliti na inserenta in na blago, ki se z oglašom ponuja. Sodobna slovenska trgovina, industrija in obrt je sicer tudi v sistemu reklame močno napredovala, toda na splošno lahko še trdimo, da pri nas učinkovita reklama v časopisih ni še izvedena in upoštevana do kraja. Iz posebnih koščkov malih oglasov sestavljena človeška figura na razstavi nam ponazorjuje štiri glavne stopnje, ki zanesljivo vodijo do učinkovitega oglasa v časopisih. Najprej inserat in oglasni strokovnjak določita besedilo, nato je treba vsebino misli odeti v vabljlivo in učinkovite besede; spreten grafik razdeli besedilo v zadostnem prostoru oglasa, nariše tudi prikupno sliko, slednjič pa stavec tako pripravljeno gradivo postavi, dočim kemigraf napravi k slikli potrebni klise.

Pod preglednimi tabelami na steni oglašnega dela razstave so ceniki oglasov za naše dnevnike in druge liste, ki jih izdaja KTD, t. j. »Slovenca«, »Domoljuba«, »Bogoljuba« in »Slovenskega doma«. Ceniki so naslednji:

Baron Pierre de Coubertin je umrl

Iz Lausanne je prišla vest, da je v 75. letu svoje starosti umrl Pierre de Coubertin, ustanovitelj modernih olimpijskih iger in častni predsednik mednarodnega olimpijskega odbora.

Ime barona Pierre de Coubertina je zapisano z zlatimi črkami v zgodovino športa. Ta mož je žrtvoval vse svoje življenje in posvetil vse svoje delo športnemu pokretu in olimpijski ideji. Ob 100letnici modernih olimpijskih iger lansko leto v Berlinu je doživel pravi triumf svojega dela in prizadevanja. Neutrudljivi Pierre de Coubertin je osnoval prve olimpijske igre l. 1896 v Atenah in se prav tako trudil, da bi po svetovni vojni skušal spraviti zopet vse države v areno narodov. Njegovo delo je v celoti uspelo, njegovo ime bo pa ostalo za večno zapisano med vsemi športniki.

Jugoslavija - Romunija

Danes dopoldne je prišla v Belgrad romunska nogometna reprezentanca, ki bo jutri odigrala meddržavno nogometno tekmo z našo reprezentanco za pokal kralja Karola II.

Naša državna reprezentanca bo sestavljena takole: Glazer - Hügli, Matošič - Pogačnik, Gayer, Kokotović - Tirnanič, Valjarevič, Lešnik, Vujadinović in Zečević. — Dočim je obramba in krilska vrsta definitivna, si je pa zvezni kapetan še pridržal možnost izpremeniti sestavo napadalne petorice.

Dosedaj sta Jugoslavija in Romunija odigrali petnajst tekem. Od teh jih je Jugoslavija odločila v svojo korist sedem, Romuni pa tudi sedem. Neodločena pa je tekma v letu 1926. Najtežji poraz je naša reprezentanca pretrpela leta 1935 v Bukarešti z 5:0. Za to srečanje vlada v Belgradu in v Jugoslaviji veliko zanimanje.

Za kraljev rojstni dan

V ponedeljek, 6. septembra 1937, se obhaja rojstni dan Njeg. Vel. Kralja Petra II. kot državni praznik.

V proslavo tega praznika se bo ta dan ob 10 darovala v tukajšnji stolnici sv. Nikolaja slovensa pontifikalna maša, po kateri se bo zapela zahvalna pesem »Tebe Boga hvalimo« s pripadajočo molitvijo za kralja.

V pravoslavni cerkvi bo svečana služba božja ob 9, v evangelijski cerkvi ob 10, v starokatoliški kapeli na Gosposvetki cesti št. 9 pa ob pol 9. Istelega dne sprejema gospod ban od 11.30 naprej v banski palači (Bleweisova cesta št. 10) poklonitve in čestitke.

niki so obiskovalcem seveda brezplačno na razpolago ter jih sleherni lahko vzame s seboj.

Koliko Slovenci inseriramo?

Zelo poučen in zanimiv je pregled o številu oglasov, ki so jih v letih po vojni naročili slovenski trgovci, industrijanci in obrtniki v območju TOI ter so jih objavili slovenski časopisi. Na tabeli vidimo, da se je število oglasov po vojni od l. 1918 pa do leta 1936 kljub hudi krizi skoraj potrojilo. Časopisni oglasi so takole rasli in padali:

Leto	Število oglasov	Leto	Število oglasov
1918	3.800	1928	19.800
1920	6.200	1929	20.000
1921	9.800	1930	24.000
1922	10.100	1931	20.000
1923	13.800	1932	17.000
1924	14.800	1933	13.800
1925	15.800	1934	9.800
1926	17.500	1935	10.100
1927	18.100	1936	10.200

Tako vidimo tedaj, da je smisel za oglaševanje pri Slovencih razmeroma dobro razvit. Oglaševanje v časopisih se je dvigalo in padalo pač po splošnih gospodarskih razmerah. Od leta 1918 je skokoma raslo do leta 1929, ko je nastopila gospodarska kriza ter je vsa trgovina nekako zastala. V letu 1930 je bil dosežen vrhunec napora, ko so trgovci z vsemi silami hoteli premagati in onemogočiti prihajajočo krizo. Vse je bilo seveda zaman, ker so tega leta v septembru še hranilnice zaprle svoje blagajne ter je kupna moč in sposobnost strahovito padla.

V letih gospodarske krize je oglaševanje v časopisih padalo do leta 1934, ko je zopet doseglo isto stopnjo, na kateri je bilo že pred 13. leti, t. j. leta 1921. V letu 1935 pa se oglaševanje začne dvigati, počasi sicer, izgleda pa, da je dvig zopet naraščajoč ter stalen. Ko vidimo, kako poučno nam omenjena tabela o porastu oglasov do leta 1930 kaže pravo sliko gospodarskih razmer med Slovenci v letih po vojni, nimamo skoraj vzroka, da ne bi verjeli, da naraščanje oglasov vendarle pomenja nekako gospodarsko izboljšanje.

In stroški?

Ogromni so tudi zneski, ki jih slovensko gospodarstvo žrtvuje za oglaševanje v časopisih. Seveda se je kmalu tudi država zavedla, kakšen dober vir dohodkov bi bil davek na oglaševanje ter je tak davek brž uvedla. Tabela na razstavi nam pregledno pokaže število vseh oglasov z malimi oglasi vred ter ves davek, ki so ga morali časopisi od oglasov plačati državi, zadnja leta pa tudi banovini. Trije ljubljanski dnevniki so v dobrih desetih letih priobčili sledeče število oglasov ter zanje plačali sledeče davke:

Leto	Štev. ogl.	drž. davek	ban. davek
1927	92.056	83.665	
1928	99.707	94.106	
1929	104.630	106.316	
1930	109.978	114.061	
1931	113.935	114.093	
1932	111.875	101.977	
1933	100.010	85.139	
1934	73.632	312.071	
1935	72.432	364.671	124.589
1936	71.744	355.041	177.522

Te številke priobčujemo tudi zato, ker nazorno dokazujejo, kako se je davek na oglaševanje stalno večal. Dočim leta 1927 na vsak oglas ni prišlo povprečno niti 1 din davka, je bil lani vsak oglas povprečno obremenjen z 5 din državnega ter skoraj 3 din banovinskega davka. V 10 letih so časopisi samo oglašnega davka plačali skupno nad 2 milij. din. To je za časopise seveda dovolj hudo breme, ki ga sami ne zmorejo, zato morajo del tega davka plačevali inserenti sami.

Zanimiva je še tabela, ki obiskovalcem prikazuje, kakšna reklama je najučinkovitejša. Znanstveno je dognano, da letaki dosegaajo le 0,5% učinka, svetlobna reklama 1%, reklama v izložbah 2%, kino-reklama 3%, radio-reklama 4%, plakat 5%, potujoča reklama 7%, časopis pa dosega 100% učinek.

Primerjava izpred vojne

Kako vplivajo gospodarske razmere tudi na časopisje, na njegov obseg ter na število oglasov, nam izpričuje posebna tabela v levem kotu. Tam vidimo pregled natekanih časopisnih oglasnih strani od leta 1872 do 1936. Vidimo, da se teh 65 let deli na štiri večje dobe in sicer na dobo od leta 1872 do 1887, ko je bila v naših krajih ob bosanski okupaciji ter po njej velika dražinja. Tedaj so časopisi objavili točno ob letu okupacije 1878 najmanj oglasov, in sicer samo 150 strani. Do leta 1887 se je število oglasnih strani dvignilo na 400.

V dobi od 1887 do 1903 se je polagoma uveljavljala domača slovenska industrija in obrt ter je bil dosežen višek oglaševanja leta 1902 z 720 stranmi. Med letom 1904 do 1914 je bil dosežen višek, ko se je zaradi cenenosti oglaševanje zelo dvignilo ter je doseglo leta 1913 skupaj letnih 1000 časopisnih strani. Med vojno je razumljivo nastopil globok padec, ki se je stopnjeval do leta 1921, ko so oglaševanje zopet samo 410 strani, torej toliko kot leta 1887. Med letom 1925 do 1931 se je oglaševanje zopet dvignilo do 1000 strani, potem pa je padlo leta 1934 na 490 strani, dočim se je lani dvignilo na 560 strani.

Kakor vidimo, je novinarska razstava s svojimi poučnimi grafikoni in tabelami dovolj zgovorna ter prepričevalna tudi glede na gospodarske razmere med Slovenci. To dejstvo daje novinarski razstavi posebno pomembno pečat.

Mestni muzej bo odprt 15. t. m.

Ljubljana, 3. septembra.

Priprave za Mestni muzej v bivši Auerspergovski palači se zadnje dni pospešeno nadaljujejo. Pretekli teden si je snujoči se muzej ogledal tudi mestni župan dr. Adlešič Juro v spremstvu direktorja Narodnega muzeja dr. Josipa Mala in člana mestnega sveta dr. Steleta Frana. G. župan je izrazil svoje veselje nad lepo urejenim muzejem, ki tako nazorno prikazuje stanovanjsko kulturo nekdanjega ljubljanskega meščana od pozne gotične do bidermajerske dobe. Meščani in tudi drugi obiskovalci bodo imeli priliko videti posebnosti, ki jo drugod prikazujejo le veliki muzeji. Zdej nameščajjo v sobe drobne predmete, sodobne slike, zavese itd. Gotovo je zdaj, da bodo vse priprave do srede tega meseca končane in da bo Mestni muzej 15. septembra slovesno odprt. V ta dan pada 20letnica pristopa Ljubljane k majski deklaraciji in bo s to slovesnostjo častno poudarjen ta važen zgodovinski dan.

Od tu in tam

Za pomočnika prometnega ministra je bil včeraj imenovan direktor zagrebške železniške direkcije ing. Matko Schneller. Novi pomočnik ministra je začel svojo kariero pri bivši Južni železnici ter bil do podžupljanja te železnice načelnik tehničnega oddelka ljubljanske direkcije. Nekaj let pozneje je postal pomočnik ljubljanskega direktorja, a že leta 1927 pa je bil postavljen za direktorja v Sarajevo. Od tam je bil premeščen v Zagreb.

Na skrivnosten način je izginila iz brzega vlaka na progi od Zagreba do Pariza neka Romunka Lya Kogan. Koganova je dovršila pravne študije v Jas-syju, ker je bila pa brez dela, je poučevala zasebno klavir. V začetku avgusta je Koganova odpotovala iz Bukarešte v Pariz na obisk k svojemu bratu. 4. avgusta je prispela že v Zagreb in tam pri znanih tudi prespala noč. Naslednjega dne je odpotovala dalje, a v Pariz je ni bilo. Že v Zagrebu je svojim znancom pripovedovala, da sta jo v vlaku zasledovala dva moška. Prijateljica v Zagrebu ji je dobila drugo prijateljico, ki jo je potem spremljala do Ljubljane. Poslej pa za njo ni bilo več sledi. V Pariz je ni bilo. Vsa francoska policija je na nogah, da razreši to uganko. Sedaj samo ugibajo, na kak način bi dekle moglo izginiti in kje. Dognali niso še ničesar.

16 let teže ječe je dobil za umor svoje matere 30 let stari Mate Jeličič iz Podaca pri Makarski. Nekega dne so namreč sosedje našli v njegovem vinogradu truplo 50-letne matere. Ko so sina iskali, so dognali, da je pobegnil v Italijo. Po nekaj mesecih se ga je pa prišlo domotožje ter se je spet vrnil domov. Takrat so ga orožniki prijeli. Na sodišču se je morilec izgovarjal, da je nekega dne opazil v svojem vinogradu sumljivo žensko. Mislječ, da mu krađe smokve, je začel metati kamenje in pri tem ubil nezanko. Na sodišču pa mu niso verjeli, tem manj, ker je obtoženčeva sestra povedala, da je Mate svoji materi nešteto krat grozil.

Težke poškodbe je odnesel cigán Mihajlo Kolompár iz Sente, ko se je potegnil za svojo ženo, ki so jo napadli drugi cigani. Mihajlo se je odpravil na polje, ko je nenadno začul klicanje na pomoč. Skočil je v koruzo, od koder se je klicanje slišalo, in videl svojo ženo že ranjeno. Ko je hotel svojo ženo rešiti, so ga cigani podrli na tla in z noži obdelali. Obadva, njega in ženo, so potem težko ranjena prepeljali v bolnišnico.

1050-letnico sijajne pomorske zmage Hrvatov nad Benečani pri Makarski bodo Hrvatje na najboljši slovesen način proslavili. Takrat je med bitko padel tudi benečanski dož Peter Candiano, benečansko brodoge pa je bilo popolnoma uničeno. Hrvatje so za nekaj desetletij nehali plačevati davek Benečanom. Proslavo organizira Jadranska straža.

Dve filmski skupini sta včeraj prispeli v Split, da bosta posneli nove filme. Ena skupina pripada filmski družbi UFA v Berlinu ter jo vodi režiser Jacobi. V tej skupini se nahajata tudi znani pevec tenorist Jahonnes Heesters, ki bo pel glavno vlogo v Millöckerjevi opereti »La Gastrone«. Večji del filma bodo Nemci posneli v Dubrovniku. Druga skupina pa je od filmske družbe »Mondila« na Dunaju. Posneli bodo film »Ljubljencek mornarjeve«. Glavno vlogo bo igral otrok, mala Traudi Stark, ki ji pravijo tudi dunajska Shirley Temple. Tudi ta skupina bo posnela večji del filma v Dubrovniku. Od ostalih igralcev so sodelovali tudi Wolf Alkbach Retty.

Graditev novega pristanišča na ustju Neretve v Pločah ne da mirno spati Dubrovničanom. Njihova bojazen, če ni upravičena, pa je vsaj razumljiva. Del prometa, ki je šel in še gre skozi dubrovniška pristanišča, se bo odvajal skozi Ploče. Poleg tega se jeze dubrovniški gospodarstveniki še na predprave sarajevskih gospodarstvenikov, ki so si jih ti nedavno priborili, namreč monopol na nato-varjanje in iztovarjanje v Gružu.

Talilnico železa v Vrežu bodo baje razširili. Ravnateljstvo je že naročilo neke nove stroje za vsoto 6 milijonov dinarjev. Napredek Zenice je za seboj potegnil tudi druge bosanske železarske industrije.

Zaradi kraljevega rojstnega dne veljajo nedelj-ske vozne karte na železnicah do torka popoldne. Ugodnost za obiskovalce ljubljanskega velesejma, ki si hočejo ogledati razstavo slovenskega novinarstva.

Krvava bitka med čuvaji ribolova in med tatovi rib se je vnela v Končanici pri Daruvarju. Čuvarji so že dalje časa opazovali, kako izginjajo iz ribnikov najlepše ribe. Skrivni odjemalci so se javljali redno. V ponedeljek zvečer pa so čuvaji zasačili kar celo skupino kmetov, ki so lovili ribe. Pozvali so jih, naj se udajo, na kar so pa kmetje začeli streljati. Čuvaji so seveda odgovorili enako in vnela se je pravcata bitka. Končala se je pa tako, da sta bila dva čuvaja lažje ranjena, tatovi pa kar štirje, med njimi dva zelo nevarno. Orožniki so potem prijeli še večje število kmetov, ki so lovili ribe na tujem posestvu.

Mednarodnega vlomilca so v Bjelovarju obso-dili na petnajst let ječe. Rajmund Zolger je bil rojen v Trgovišču pri Veliki Nedelji blizu Ptuja, pa je že v rani mladosti zašel na slaba pota. Obredel je vse okoliške države, Italijo, Avstrijo, Češkoslo-vasko in Madžarsko. Iskala so ga sodišča v Mari-boru, Trstu, Kaniži, Varaždinu, Zagrebu, Dunaju in Budjevercih. Ta sodišča so ga v odsotnosti obso-dila skupaj na 17 let težke ječe. Zolger je bil pridren tat. V opoldanskem odmoru je vdiral s ponarejenimi ključji v bjelovarske trgovine. Spreten in izurjen, kakor je bil, je znal vedno zabrisati vsa-ko sled za seboj. V mreže se je vjel šele takrat, ko je v neki kavarni v Bjelovarju pijan razbijal in stolkel 120 kozarcev. Na policiji ga je ga potem teme-ljito pretilpali in odkrili njegovo preteklost. Ko bo odesled svoj zasluženi pokoj v naši državi, bo raj-zal še v tujino.

V Vojvodini se je začelo obiranje hmelja. Pravi-jo, da je letošnji pridelek nekoliko manjši kakor lani, pač pa je letošnja kakovost nekoliko boljša. V Vojvodini je 3000 juter zemlje posejanih s hme-ljem.

V jugoslovansko ladjo »Ljubljano« bi se pre-teklo noč skoro zaletel italijanski parnik »Monte Gargano«. »Ljubljana« je vozila na redni vožnji iz Splita v Šibenik in pravkar vozila mimo Šibeniške Rogoznice, ko je kapitan opazil, da naravnost proti njim reže valove italijanski parnik. »Ljubljana« je dajala znake, vendar ni nič pomagalo. Naš kapitan je moral parnik ustaviti in s sireno opozoriti Itali-jane na nevarnost trčenja. Šele takrat se je itali-janski parnik odmaknil v stran in zaplul nekaj me-trov od »Ljubljane« vetran. Naš kapitan je zadevo prijavil oblastem. Italijanski krmlar je najbrž za-dremal.

Kaj so Mormonci?

Zvezna država Utah v Severni Ameriki se imenuje dežela Mormoncev. Njeno glavno mesto Salt Lake City, ki šteje okoli 180.000 prebivalcev, ima številne tovarne, velika upravna poslopja, lepe stanovanjske hiše z vrtni in svoje vseučilišče, so zgradili Mormonci na kraju, kjer je bila pred sto leti še puščava in naredili iz njega svoje središče, mormonski Rim.

Mormonci so namreč neka verska ločina, katere ustanovitelj je bil Jožef Smith, sin nekega kmeta iz države New York. Pravil je, da ga je obiskal nek poslanec od Boga, mu razodel razne verske skrivnosti, ki jih je našel napisane na zlatih tablicah še iz časa babilonske zmešnjave. Leta 1830, star 22 let, je Smith napisal na podlagi »razodetja« knjižo, ki tvori temelj mormonskega versstva, zlasti bratstvo vseh narodov in mnogoženstvo. Radi tega pa je prišla ločina v spor z oblastmi in ljudmi, ki so bil takrat zagrizeni sovražniki Indijancev in Zamorcev, katere so uporabljali kot sužnje. Radi mnogoženstva so Mormonci še sedaj na slabem glasu po Angliji in po krajih zapadne Evrope, kjer so nabirali svoje pripadnike, češ da so navadni trgovci z belim blagom, ki odvajajo poštna dekleta v svoje hareme.

V Ameriki so jih silno preganjali, pobijali, jim rušili hiše in jih podili s svojega ozemlja. Ko je bil ustanovitelj Smith ubit, je zavzel njegovo mesto neki Young, ki je pripeljal iz Anglije okoli 7000 »sprebrnjencev«, je rekel, da je videl prikazen, ki

mu je pokazala »obljubljeno deželo« ter se na čelu nekaterih izgnancev in priseljencev odpravil na pot proti Zapadu, proti svoji obljubljeni deželi nekje v puščavi. Z vozovi, na katerih so imeli razna semena in najpotrebnejše poljsko in drugo orodje, so potovali tri mesece in 17 dni, prepotovali 1800 km in dospeli v Dolino slanega jezera (Salt Lake Valley), kjer se je njihov prerok in vodja, pravi sodobni Mozes, ustavil in pokazal klečeči množici deželo, ki jo je videl v prikazni.

Začeli so takoj obdelovati in namakati zemljo, postavljati koče, Young pa je v treh dneh izdelal načrt mesta, kakršno je še danes. Iz puščave so naredili rodovitno pokrajino, kamor so začeli prihajati kmalu tudi drugi priseljenci, tako da je od prvotnih 143 moških, dveh žensk in dveh otrok, manj kot v sto letih, število prebivalstva naraslo na 180.000 in da je danes v mestu manj kot polovico Mormoncev, dasi je mesto njihovo središče z veličastnim središčem. Pač pa imajo po svetu okoli 700.000 pripadnikov. Young je ob svoji smrti sicer zapustil 17 žena (in 43 otrok), vendar pa je že nad 40 let mnogoženstvo tudi pri Mormonicih prepovedano. Verniki dajejo svoji cerkvi desetino, se tako zgledno podpirajo med seboj, da pri njih ni nobenih siromakov, v čemer delajo sijajen zgled in molčeč očitke toliko katoličanom, so prijazni, zdravi, krepki, enažni, žive v blagostanju in sreči (vsaj v Salt Lake Cityju). Strogim Mormonicim ne kadijo, ne pijejo opojnih pijač, čaja in ne kave.

Nekaj o oslu

Če bi živali govorile, gotovo ne bi dale svojemu tovarišu ime osel. Naš dolgošec ne zasluži tolikih obrekovanj in zaničevanj, saj je znano, da je osel večkrat kakor ne muhašt, pa tudi boljše vprežna žival kakor njegov prijatelj konj. Potrpežljiv je in skromen. Zanimivo je res, zakaj si je človek sposobil osla na račun neumnosti, prismojnosti in nerodnosti in da mu ljudje pripisujejo lastnosti, ki niso lastne živalim, ampak človeku. »Osel je osel, čeprav ga še tako oblikuješ, ostane osel,« »boljša oslova senca kakor golobja« in podobno slišimo vsak dan.

V slovstvu je osel neusahljivi vir vseh starejših in novejših basni. Ezop in Lafontaine sta po njegovih dolgih uspehih prišla do slave, ki je bila privlačna tudi za naslednike. Osel ima v basnih dvojno vlogo: bodisi da na njega pade, kar je hudobnega in neumnega in kar se navadno izreka na koncu basni kot glavna misel: To je osel. Včasih pa se v basni pripoveduje, da je oslova neumnost ravno njega samega zaradi njegove zvitosti in premetenosti obvarovala pred nesrečo. Koliko podobnih primerov imamo v vsakdanjem življenju, saj jih srečujemo na vsakem koraku, ko pravimo: Poglej, zopet je ta osel dobro pripravljal to ožino nesrečo.

Iz te poslednje misli črpajo pisatelji detektivskih del snov za svoje romane, potem tudi za razne filmske zgodbe, ki se vedno končajo tako, da je volk sit in koza cela. Po navadi igrajo takšne oslovske vloge v teh zgodbah bodisi detektiv bodisi v filmih razni namišljeni razbojniki in akrobati.

Brez osla si skoraj ne moremo misliti vzgojne basni. Spomnimo se samo basni, ki nam jih je mati pripovedovala ob večerih.

Večkrat srečamo osla v raznih alegorijah, prilikah, satiri in humorju. Manj znano je, da je osel zastopan tudi v legendi. Znana je Mark Twainova »Sagenfeldska legenda«.

Da je osel postal osel, je kriv človek. Dokazano je namreč, da ima osel enako inteligenco — v kolikor moremo o tem pri živalih govoriti — kakor konj, če ne morda še večje, toda ker je človek v teku časa gledal na to štirinožno žival s takimi krivičnimi očmi, je osel ostal osel. Zato pa človek danes vidi in lahko vidi vso svojo neumnost v »oslu«, katerega si je sposobil za tarčo zasmehovanja in zaničevanja. To pa zopet pada nazaj na človeka samega.

Celo pedagoška načela si včasih pridejo v navzkrižje zaradi osla. Poglejmo si takšen primer iz šole. Mlekar si je kupil osla, da bi prevažal z njim mleko. Bil je z njim zelo zadovoljen. Kot vemo, je osel skromna žival, ki se zadovolji s slamo in strniščem, medtem ko moramo dajati konju oves, če hočemo, da bo vztrajal v svojem delu. Vsi so bili zadovoljni s tem oslom, otroci pa so si ga vedno privoščili. Glej, osel grel Mlekar pa je mislil, da lete te opazke nanj. Zato se je nekega dne razjezil, prijel enega izmed otrok in ga odpeljal v šolo k učitelju, češ kako uči otroke, ker zmerjajo poštno ljudi na cesti. Učitelj je kaznoval otroka. Otrok se je jokal na hodniku na ves glas, da je prišel ravnatelj šole in vprašal otroka, zakaj joka. Otrok pa je rekel pod vplivom misli na osla: »Jaz nisem temu oslu storil nič hudega, a on me je zaradi tega kaznoval.« Malce nerodna zadeva. Mnogo je bilo zaslusavanja, preden se je ugotovilo, da on, to je učitelj, nima nič skupnega z oslom, to je z živaljo. Težak in mučen položaj je bil lepo rešen. Učitelj je grešil in storil krivico. Tako je osel povzročil kar trem neprijetnosti: mlekarju, učitelju in otroku.

Gotovo je, da osel prenaša v raznih slovnstvenih vrstah več kot v resničnosti, saj ga vsak pisatelj tako opisuje, kakor mu kaže. V vsakem slučaju pa je odnos človeka do tega dolgošca bolj prijateljski kot se javlja v zlorabljanju njegovega imena.

Moška zvestoba

je precej na slabem glasu, in to največkrat po krivici, kar potrjuje slučaj Jurija Sikuta, ki se je pred 80 leti vžgal za deset let starejšo Emilijo. Trikrat se mu je omožila, vse tri može pokopala, on pa je zvesto čakal. Sedaj šele, ko ima ona 107 let, on pa 97, se mu je posrečilo imenovati jo svojo ženko.

Odvetnik je dejal:

»To sega čez moj razum, Poole. Pojdiva nazaj v delovno sobo.

Molče sta odšla po stopnicah navzgor, mimogrede sta se boječe ozrla na truplo in se spravila na to, da bosta vse, kar je bilo v kabinetu, temeljito premetala.

Na mizi sta zapazila sledove o kemičnem delu. Različni odmerjeni kupčki neke bele soli so stali v steklenih skledicah, kakor da so pripravljeni za poskus, ki ga pa nesrečni mož ni mogel izvršiti, ker mu je nekaj ustavilo roko.

»To je prav tisto zdravilo, ki sem mu ga zmeraj nosil,« je rekel Poole. In vprav, ko je govoril, je iz kotla zakipelo s šumom, ki je vzbujal strah.

Tu jima je dalo povod, da sta stopila do kamina, kjer je vabil oblazinjeni naslanjač in kjer je bilo vse zločno pripravljeno za čaj, celo sladkor je bil že v skodeli. Na enem robu mize so stale različne knjige, ena je bila odprta pri pripravi za čaj. Utterson je bil globoko ganjen, ko je videl, da je to neko versko delo, o katerem je doktor že večkrat izrazil veliko občudovanje. V knjigo je doktorjeva lastna roka načrtovala najogabnejša bogokletstva.

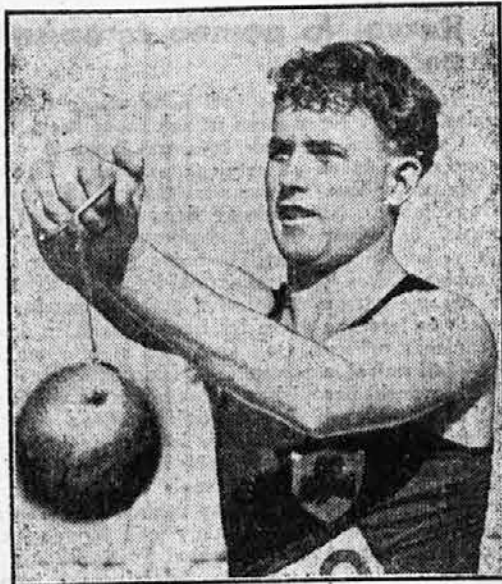
Iskalca je pot pri pregledovanju sobe pripeljala do vrtljivega zrcala, v čigar globino sta pogledala nehote, da ju je pretreslo. Zrcalo je bilo tako obrnjeno, da jima ni kazalo ničesar razen rdečkastega žara, ki je drhtel po stropu. Bil je soj ognja, ki so ga brušeni ro-

Vstaja proti vrabcem

En sam nedolžen vrabec je povzročil pri zapadnoavstralskih naseljencih pravo vstajo. Po vseh vaseh so bili ustanovljeni odbori, katerih glavni cilj je bil, da se združijo v borbo proti vrabcem, katerega še ni nihče nikdar videl v ondnih krajih, o katerem pa so vedeli, da je prišel v deželo na nekem tovrnem parniku. Prvotno vrabca niso poznali v Avstraliji. Kakor so Evropejci prinesli v novo odkrite dežele mnogo svoje civilizacije in kulture, tako je prišel z njimi tudi vrabec. Do tedaj so ji prizanesli vrabci zaradi tega, ker je obdana zapadna Avstralija večinoma od puščav. Sedaj pa so uvedli strogo nadzorstvo nad ladjami, da bi na ta način preprečili prihod tega majhnega ptiča, ki povzroča ogromno škodo. Povsod preganjajo to majhno živalico, najbrž pa je ne bodo nikdar pregnali. (Z)

Bernard Shaw in televizija

Londonska televizna postaja je oddajala igro pisatelja Bernarda Shawa. Ob koncu predstave se je nepričakovano pojavil pisatelj in ni mu dala žilica miru, pa je rekel zopet na svoj zbadljiv način nekaj o televiziji. Rekel je, da je televizija brez dvoma boljša, kakor pa obiskovanje gledališča, kajti ljudje lahko odidejo, kadar se jim zahoče. Nazadnje je prosil »poslušalce«, naj mu oprostijo, če je napisal tako »neumno smešno« igro. (Z)

Svetovni rekorder Irec O Callaghan je vrgel klavir 60,57 m daleč. — Privikrat preko 60 metrov.

Mravlje na roparskem pohodu

Pred kratkim je izšla zanimiva knjiga dveh raziskovalcev južne Amerike, v kateri popisujeta svoja srečanja in opazovanja. Iz nje povzemamo opazovanje o pohodu mravelj. Po vsem svetu so razširjene mravlje. Znanost pozna 8000 vrst mravelj. V južnoameriških gozdovih živi več vrst mravelj: miroljubne, vojskeželne, roparske itd. Mnogo vrst povzroča ogromno škodo po pomarančnih in sadnih vrtovih. Ponoči se plena željne mravlje spravijo na drevesa in s svojimi žagi podobnimi čeljusti pregrizejo vse listje. To listje nosijo potem domov, doma pa prežvečijo v nekakšno kašo, s katero hranijo zarod.

Nekatere vrste mravelj so dolge do 3 cm. Nekatere pa so celo slepe, pa se prav nič ne boje sovražnika, čeprav ne slutijo in ne vidijo njegove velikosti ter moči. Mravlje stopajo kar v pravih bataljonih skozi gozd in odstranijo vse, kar jim je v napotje. V vsako luknjico prilezejo, na vsako drevo splezajo in zaradi svoje ogromne množine preženejo iz hiš vsa živa bitja, celo človeka samega prepodijo. Edini uspešni sovražnik te nadleže je mravljinčar.

Kako pa prav za prav izgleda takšna vojska? Neke vrste razdiralno armado sestavijo v popolnoma vojaškem ustroju iz izvidniškimi stražami in neke vrste generalštabnim poveljstvom, ki mora voditi vojne operacije. Sprejaj korakajo močnejše in večje, kajti te morajo prve napasti in s prvimi naskokom premagati nasprotnika. Mravlje sprednjega krila imajo dolge in težke sekače na čeljustih; te so pa spredaj zato, da se jim v množici mravelj ne pokvari to napadalno orožje. Za to napadalno vrsto pride glavna sila, ki pa ni tako

R. G. Howe, novi angleški poslanik na Kitajskem, ki bo Anglijo zastopal pri kitajski vladi vse dotlej, dokler ranjeni poslanik sir Knatshull-Hugessen ne ozdravi.

borbena, pač pa s svojo številnostjo pospeši zmago. Za temi pa gredo milijoni, ki so neke vrste nosilci tovorov: to je tovarna kolona. Tudi te morajo lezti v strogem redu, vsaka skupina strogo ločeno in v enaki razdalji, celo v enakih vrstah.

Če slučajno pridejo do kake hiše, jo napadejo in jo očistijo od tal do strehe vsega mrčesa in oropajo vsega, kar je vžitnega. Zato imenujejo te mravlje tudi mravlje-čistilke. Mrčes sam začuti bližajočo se nevarnost, zato se skrije. Iz hiš drvi vse, kar leze, v razne luknjice v zemljo, celo z dreves beže in se poskrijejo. Ko so svoje roparsko in čistilno delo opravile, gre njihova pot dalje. Lahko bi jih imenovali tudi mravlje selilke. (Z)

Sledi zverjadi

Pasje sledi so zelo podobne lisičjim. Zelo hudo je kosmatemu repu v zimskem gozdu. Poleti se zverjadi že kako preživljajo, ker ima vsega v obilju. Tu najde jajčka raznih ptic, tam požre zajca, precej je miši in raznih jagod. V zimi tega ni. Zajci so bolj previdnejši, skrivališča njihova so varnejša. Zato ni čudno, če zverjadi zapuščajo gozd in se približajo človeškemu bivališču. Od pasjih sledi se lišičje v glavnem razlikujejo v tem, da so vse sledi v ravni vrsti in da so posamezne sledi stopala nekoliko oddaljene od srednje točke. Naše vprašanje ne bi bilo popolno, če se ne bi ustavili tudi pri potoku, ribniku ali reki. Tam najdemo po večini troje vrst stopinj: vider, divjih mačk in pižmarja. Stopinje vidre poznamo dobro. Vidra ima prste spojene s plavalno kožico, kar se izrazito vidi na sledi. Sledi pižmarja so podobne sledem ostalih glodalcev. Divja račka ima sledi podobne gosjim, samo da so manjše. (Z)

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 1. septembra: 12 Plošče zavrti, 13. Veneček povežimo in ob lahki glasbi vsi se veselimo — 12.45 Vreme, poročila — 13. Cas, spored, obvestila — 13.15 Plošče zavrti, v venček povežimo in ob lahki glasbi vsi se veselimo — 14 Vreme — 18 Kmečki trio 18.40 Pogovor s poslušalci — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Predsedni spored — 20 O znanju politiki (6. uradnik Ruda Jurček) — 20.30 Prilika za mesec september ali kimašev. Besedilo oskrbel in oddajo vodi prof. Niko Kurek. Sodelujejo člani Rad. igr. družine in Veseli vandrovičji, vmes plošče — 22 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Radijski orkester.

Drugi programi

Sobota, 1. septembra: Belgrad: 20 Pester večer, 21.30 Narodne pesmi — Zagreb: 20 Igra, 20.30 Vokalni koncert, 21 Violina, 21.30 Vokalni koncert — Dunaj: 19.25 Opereta »Ločena žena«, 21.40 Arje, 22.20 Plesna glasba — Budimpešta: 20 Igra, 21.35 Cigarska glasba, 22.40 Vojaske godba — Trst-Milani: 17.15 Griegove akti, 21 Igra, 21.40 Orkestralni koncert — Rim-Bari: 21 Wagnerjeva opera »Lohengrin« — Praga: 19.35 Pester program, 21.05 Orkestralni koncert, 22.20 Stramel — Varšava: 20 Za Poljake v tujini, 21.05 Opereta, 22 Plesna glasba — Berlin: 20.10 Opereta »Don Calsare« — Hamburg-Monakov: 20.10 Stare pesmi — Lipsko: 20 Opera »Macbeth« — Köln: 20.10 Griegov koncert.

Radiofonija postaja v Ljubljani oddaja danes po polnoči iz svojega studia, ki je pripravljen na ta način, da lahko publika vidi sodelujočee pri izvajanju programa, koncert za obiskovalce razstave. Od 16. ure do 18. ure nastopijo Slov. vokalni kvintet in Kmečki trio.

Oglašujte v Slov. domu!

Bilo je kratko pismo, napisano z doktorjevo roko, ki je imelo na vrhu datum.

»Oh, Poole!« je vzkliknil odvetnik, »še danes je živ in bil tu. V tako kratkem času ga niso mogli ubiti. Mora še živeti, moral je kam pobegniti. Toda čemu pobegniti? In kako? In če je to res, kako naj razlagamo ta samomor? Oh, biti morava previdna, če ne se bojim, da bova vašega gospoda zapletla v kako strahotno zadevo.«

Poole je vprašal:

»Zakaj ne preberete, gospod?«

»Ker se bojim!« je odvrnil odvetnik slovesno. »Bog daj, da bi bil ta strah brez podlage.«

Pri teh besedah je vzel pismo in prebral naslednje:

»Moj dragi Utterson!

Ko bo to pisanje prišlo k tebi v roke, bom jaz izginil. V kakšnih okoliščinah, zdaj še ne morem vedeti. Toda moje slutnje in vse podrobnosti tega položaja, ki ga ni moči opisati, mi naznanjajo, da je konec gotov in blizu. Torej preberi najprej poročilo, ki ga je Lanyon hotel zaupati tvojim rokam, kakor mi je grozil. In če želiš slišati še več, potem sezi po izpovedi tvojega nevrednega in nesrečnega prijatelja.

Henryja Jekylla.

»Ali je bila še tretja priloga tu?« je vprašal Utterson.

R. L. Stevenson:

17

Skrivnost dr. Jekylla

Razen tega je bilo tam še nekaj temnih sob in prostorna klet.

Moža sta prebrskala vse te prostore od vrha do tal. Pri različnih sobah je bilo treba samo mimogrede pogledati, zakaj vse so bile prazne in prah, ki je padal z vrat, je kazal, da jih že dolgo ni nihče odpiral. Klet pa je bila napolnjena s staro šaro, ki je delno izvirala še iz časov prejšnjega lastnika kirurga. A ko sta odprla vrata vanjo, sta takoj uvidela, da bi bilo nadaljnje iskanje nesmiselno. Zakaj pravcata preproga pajčevin je že leta in leta preplezala vhod. Nikjer nista našla niti sledu o Henryju Jekyllu, živemu ali mrtvemu.

Poole je tolkel z nogami po tlaku na hodniku: »Tu mora biti pokopan,« in je prisluskoval odmevu.

»Ce ni pobegnili,« je menil Utterson in se obrnil, da bi pogledal do vrat, ki so držala na stransko cesto. Bila so zaklenjena in tik ob njih je na tlaku ležal ključ, ki je bil tudi ves zarjavel.

»To ni videti, da bi kaj dosti rabili,« je pripomnil odvetnik.

»Rabili?« je odmeval Poole. »Ali ne vidite gospod, da je zlomljen, kakor da bi ga bil kdo pohodil?«

Utterson je nadaljeval:

»Da, in delci so prav tako rjavci.«

Moža sta se v smrtnem strahu spogledala.